

**ОШ МАМЛЕКЕТТИК
УНИВЕРСИТЕТИ**

СИЛЛАБУС

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ

ОШ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ

Кыргыз филологиясы жана журналистика факультети

Дүйнөлүк тилдер жана маданият факультетинин күндүзгү окуу бөлүмүнүн 1-курсунун студенттери үчүн
(550300 – филологиялык билим берүү, бакалавр) кыргыз тилинин практикалык курсу дисциплинасы боюнча

СТУДЕНТТЕРДИ ОКУТУУНУН ПРОГРАММАСЫ

(Syllabus)

Окутуунун формасы: күндүзгү
Бардык кредиттер – 4, 1-курс, 1-семестр
Жалпы саат – 120 саат, анын ичинен:
аудиториялык – 60 саат; СӨАИ - 60 саат.
Аралык текшерүүлөрдүн саны (АТ) – 2, экзамен - 1 семестр

Окутуучу жөнүндө маалымат: *Каразакова Зувайда, Караева Назира, Закирова Бермет*
Кыргыз филологиясы жана журналистика факультетинин ФАКТ кафедрасы
Байланыш үчүн маалымат: 0778-114140; 0222-069133; 0773631119; 0774801880
Электрондук дарегин: *bzakirova@oshsu.kg*

Дата: 2023, сентябрь

Ош – 2023

Кыргыз тилинин практикалык курсу дисциплинасы

Түшүндүрмө кат

(550300 – филологиялык билим берүү)

Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайларынында «Филологиялык билим берүү» (англис тили - 550300) багытындагы адистерди даярдоо программасы боюнча кыргыз жана улуттук тайпаларында мамлекеттик кыргыз тили программалык дисциплина катары окутулуп келет.

Адисти калыптандырууда, анын коммуникативдик жана маданий компетенттүүлүктөрүн жогорулатууда, алган билимин турмушта колдоно алуу жөндөмдүүлүгүн арттырууда, зарыл болгон билим, билгичтик жана көндүмдөргө ээ болууда аталган дисциплинанын актуалдуулугу жогору.

Аталган дисциплина адисти калыптандырууда өндүрүштүк маселелерди автоматташтырууда зарыл болгон билимдерди жана көндүмдөрдү калыптандырат. Жогорку окуу жайларынын филологиялык билим берүү адистиктери үчүн мамлекеттик билим берүү стандартында милдеттүү түрдө окутулуучу мамлекеттик компоненттин бир циклы болуп саналат.

1. Дисциплинанын максаты:

- кеп ишмердүүлүгүн (сүйлөө, жазуу, окуу, угуу) мамлекеттик тилдин талаптарына ылайык жүргүзүүгө машыктыруу;
 - аталган дисциплинадан алган билим, көндүмдөрүн кесиптик ишмердүүлүктөрүндө туура пайдаланууга көнүктүрүү;
 - кыргыз элинин маданий баалуулуктары менен тааныштыруу жана түшүнүктөрүн тереңдетүү;
- мекенди сүйүүгө, эли-жерин сыйлоого чакыруу.

2. Дисциплинанын милдеттери:

- студенттердин кыргыз тилинин практикалык курсу боюнча билимдерин тереңдетүү;
- негизги лингвистикалык жана лингвоөлкөтөөнү материалдарын өздөштүрүү;
- студенттердин кесиптик ишмердүүлүктөрүндө дисциплина боюнча алган билим, билгичтик жана көндүмдөрүн пайдаланууга калыптандыруу.

3. Дисциплинанын орду:

Кыргыз тилинин практикалык курсу ГСЭ циклынын базалык компоненти болуп эсептелет.

4. Курстун аягында күтүлүүчү натыйжалар:

- студенттин сөздүк кору байыйт;
- оюн мамлекеттик тилде кептин бардык формаларында жана стилдеринде, адабий тилдин нормасында айта жана жаза алат;
- иш кагаздарын мамлекеттик тилде жаза алат;
- улуттук дөөлөттөр жөнүндө маалыматтарга ээ болот жана аларды урматтоо, барктоо сезимдери калыптанат.

5. Кыргыз тилинин практикалык курсун окуп бүткөндөн кийин студент төмөндөгүдөй ***күтүлүүчү натыйжаларга*** жана ***компетенцияларга*** ээ болушу зарыл:

Күтүлүүчү натыйжа	Компетенциялар	ДОН
<p>ОН 1 – кесиптик ишмердүүлүгүндө гуманитардык жана табигый илимдердин негизги абалдарын колдонуу менен заманбап дүйнөгө ылайыкташат.</p> <p>ОН 2 - 3 тилде баарлаша алат: орус тилинде - B1, мамлекеттик тилде - B2, чет тилдердин биринде B2/C1 деңгээли. Ар кандай жашоо кырдаалдарында кеп ишмердүүлүгүн өнүктүрөт.</p>	<p>ЖК-1. Курчап турган дүйнө жөнүндө илимий билимдерди сын көз менен баалап, колдоно алат, жашоонун жана маданияттын баалуулуктарына багыт алат жана активдүү жарандык позицияны ээлей алат, адамдарга сый-урмат жана сабырдуулук менен мамиле кылганга жетишет.</p> <p>ИК-1 - иш жана окуу жаатында мамлекеттик, расмий жана чет тилдердин биринде иштиктүү байланышты жүргүзө алат.</p> <p>КК-16 - тилдин социалдык маданий өзгөчөлүгүнө ылайык тилде оозеки жана жазуу жүзүндө баарлашуу стратегиясын түзө алат.</p> <p>СЛК-1- жеке адамдардын же топтордун кесиптик ишмердүүлүгүндө максаттарга жетишүүнү камсыз кыла алат.</p>	<p>ДОН1. Адабий тил жана кептин стилдери жөнүндө маалымат алат; кептин стилдеринин тилдик каражаттарын, колдонулуш чөйрөсүн аныктай алат; оозеки жана жазма кепин стилдерине карай ыктуу пайдаланат.</p> <p>ДОН2. Расмий жана бейрасмий иш кагаздарынын маанисин, кайда колдонулушу тууралуу билет; кесиптик ишмердүүлүгүнө карай расмий иш кагаздардын кайсынысы пайдаланыла тургандыгы тууралуу маалымат алат.</p> <p>ДОН3. Текстти түзүүдө жазуу жана оозеки кепин логикалык жактан туура кура алат; ар кандай стилдеги тексттердин чегин ажыратат; маанилик жактан байланышын билет, удаалаш жана маанилик жактан ишке ашкандыгын билишет.</p>

Баалоонун технологиялык картасы

Модуль №1				Жалпы	Модуль №2				Жалпы
Ауд. саб.	УТ	СӨАИ	АТ		Ауд. саб.	УТ	СӨАИ	АТ	
5	2,5+ 2,5 =5	10	10	= 30	5	2,5+ 2,5 =5	10	10	= 30

Студент 1-семестрде 2ден аралык текшерүү тапшырып, 60 упайдан чогултат. 40 упайды жыйынтыктоочу текшерүүдө (семестраягында) алат.

Баалоо төмөнкүдөй белгиленет:

- 61-73 упай «орто»

- 74-86 упай «жакшы»
- 87-100 упай «эң жакшы»

Эгерде студент 30 упайдан төмөн топтосо, сынакка киргизилбейт. Кайра тапшырууга 31-51 упай топтогондор гана кирүүгө укуктуу.

	Бөлүмдөрдүн, темалардын аталышы	Адабият	Саат	Саб. баасы	СӨА	Упай	УТ	Упай	Колу
I МОДУЛЬ									
1	Кыргыздардын саламдашуу, коштошуу адеби. Кыргыз жазуусунун тарыхы	1,9,12,19	1		№1	5	№1	2,5	
2	Дасторкон четиндеги улуттук этикет. Бириккен сөздөрдүн жазылышы: бүгүн, быйыл	,2,7,9,12,19,С.	1						
3	Кыргыз үй-бүлөсү. Кош сөздөрдүн жазылышы: ууру-кески, жорук-жосун ж.б.	1,2,7,9,12,19,	1						
4	Устатка мамиле. Жумшак үнсүздөрдүн жазылышы: педагогго, диалогдун ж.б.	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
5	Кыргыздын туракжайы – бозүй. Орунмаанидегис сөздөрдүн колдон.: асты, ортосунда	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
6	Эр жигит сыны – көкбөрү. Кошмок сөздөрдүн жазылышы: көкбөрү, эр жигит	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
7	Кымыз – кыргыз дарысы. “Кызгылтым, мала кызыл ж.б.” сөздөр. Функционалдык стилдерде колдонулушу	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
8	Кыргыз буюмдары жана оюм-чийимдери. Кыймылатоочтордун колдонулушу: шыруу	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
9	Комуз – улуттук аспаптардын бири. Сөзмүчөлөрүнүн жазылышы	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
10	Кыргызстандын кереметтүү жерлери. Энчилүү аттардын жазылышы	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
11	Ысык-Көл – жердин бермети. Орфоэпия: күчтүү, чачтарына, көтөрүңкү, тузсуз	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
12	Ош шаары – Кыргызстандын экинчи борбору. Топонимдер: Рушан-Таг (“эң бийик”, “эң жарык” деген маанини берет).	1,2,5,6,7,9,12,16	1						

13	13. Үлүш, чечкор. Нумеративдер: кочуш– биралкангатоло, десте– бир тутам	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
14	Спорт – ден соолуктун булагы. Сүрөттөө тексти	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
15	Кыргыз тили – мамлекеттик тил. КРдин мамлекеттик тил мыйзамынын айрым беренелеринталдоо (10-берене).	1,2,5,6,7,9,12,16	1		№2	5	№2	2,5	
16	Англис тили – эл аралык тил. Байламталардын илимий, публицистикалык тексттерде колдонулушу: бирок//анткени// менен// же// эгер// эгерде	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
17	Чет тилдерди үйрөнүү тууралуу фактылар (АЭМ). Инверсия А+Э+ТБы+Ба	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
18	Лексикография: түшүндүрмө, фразеологиялык сөздүк. Аалам - дүйнө, дүйнө жүзү, жер жүзү	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
19	Элдик түшүнүктөр (Убал түшүнүгү). Аракет/кыймыл/жумуш кылуу/тырышуу	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
20	Дүйнөнүн жети керемети. Сан атоочтун жазылышы: XVI-XVII кылым, ТУ-150	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
21	. М.Кашгари –мыкты лингвист, картолог. Эскирген сөздөр: хан – президент; ханыша –биринчи айым; ым–пароль, жашыруун белги.	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
22	. Ж.Баласагындын илим-билим жөнүндөгү бейттери. ары//нары; жөнүндө//тууралуу; чейин//дейре; чакты//чамалуу, чамасында.	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
23	И.Раззаков – коомдук ишмер. Учкул сөздөр: “Мен таза болсом, сен таза болсоң, коом да таза болот” И.Раззаков.	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
24	Кыргыз өңү – Чокморовдун өңүндөй. Чокморов – мыкты сүрөтчү; Чокморов – киноактёр.	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
25	Ч.Айтматов - мыкты дипломат. Ломоносов атындагы Москва университетинин профессору; Манас ордени	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
26	Илимий стиль, анын подстилдери. Реферат, доклад, курстук иш, дипломдук иш, магистрдик иш.	1,2,5,6,7,9,12,16	1						

27	К.Тыныстанов – алгачкы агартуучу. <i>Биз К.Тыныстанов боюнча жазылган ишибизден төмөнкүдөй жыйынтыктарды алдык. Сиздин пикириңиз туура.</i>	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
28	Илимий макала, рефераттын жазылышы. Киришүү, изилдөөнүн материалдары, жыйынтык	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
29	Экскурсия		2						
30									
II МОДУЛЬ									
1	Рецензия. Автордун пикиринче, биздин оюбузча, биринчиден, жыйынтыктап айтканда	1,2,5,6,7,9,12,16	1		№3	10	№3	2,5	
2	К.Карасаев – мыкты илимпоз. Эмгектердин жазылышы: “Накыл сөздөр” китеби	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
3	Зулпукаров – агартуудагы аалым. Салыштырма тил илими: <i>кыргыз жана англис тили; кыргыз жана кытай тили</i>	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
4	Университетим – сыймыгым. Кыскартылган сөздөрдүн жазылышы: ОшМУ, ЖОЖ, КРдин, КТРдин, ДТМ факультетинин ж.б.	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
5	Педагогдун этикети. Синоним сөздөрдүн берилиши	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
6	Мээ жана эс тутум (АЭМ). Антоним сөздөрдүн берилиши: жакшы-жаман, чоңоюу-кичирейүү, акылдуу-акылсыз, пайдалуу-зыяндуу, тез-кеч	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
7	Көп тил билүү – заман талабы. Мезгил тактоочтун колдонулушу: <i>канчалык, ошончолук, жайлата, тээ илгертен</i>	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
8	Поливанов – полиглот. Терминдер: <i>этимология, диалект, тилдеги генетика</i>	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
9	Иш кагаздар стили, анын подстилдери. <i>Реквизиттер, ырааттуулук, канцеляризмдер, мыйзамдуу укук күчү</i>	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
10	Арыз, анын жазылышы: <i>сурайм, тиркейм, өтүнөм</i>	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
11	Өмүр баян: <i>туулганмын, дарегим</i>	1,2,5,6,7,9,12,16	1						

12	Билдирме: билдирем	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
13	Мүнөздөмө-жолдомо: жолдомо берет	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
14	Отчет: жөнүндө эсеп-кысабы	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
15	Акт. Биз төмөндө кол коюучулар	1,2,5,6,7,9,12,16	2		№3		№4	2,5	
16									
17	Келишим: жөнүндө, тараптар	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
18	Чогулуш баяны: Угулду, күн тартиби, сөзгө чыкты, токтом кылат	1,2,5,6,7,9,12,16	2						
19									
20	Протоколдон көчүрмө	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
21	XXI кылым – технология заманы. Аргумент+фактылар	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
22	Сыналгы – коомдун күзгүсү. Алдыңкы мамлекеттерге теңелели! Таланттууларды тандайлы!	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
23	Интернет – дүйнөлүк компьютердик система. Тике сөз/ кыйыр сөз/төл сөз.– Сүйүнчүңдү чыгар! – деди Аккыз. – Тилегибиз орундалды.	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
24	Гезит- журналдар: К.Исаковдун “Айылга кат” очерки. Тыныш белгилердин колдонулушу	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
25	Китеп окуунун сырлары. Кеп+тил+ой+багыт	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
26	Сөз өнөрү. “Бөзгө таарынган дос эмес, дос сөзгө таарынат”.	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
27	Чечендик өнөр. «Капилеттен сөз, караңгыдан көз» тапкандар	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
28	Эл алдында сүйлөө. Кырдаал+кеп адеби+маданият	1,2,5,6,7,9,12,16	1						
29	Экскурсия. Музейге саякат		2						
30									

СТУДЕНТТЕРДИН ӨЗ АЛДЫНЧА ИШИННИН ПЛАНЫ

№	Теманын аталышы	Негизги мазмуну	Максаты	Баалоо критерийлери	Упайы	Сааты
1-модуль						
1	Тарыхта из калтырган каармандар жана тил	К.Сактановдун «Маркумдар үнү» чыгармасы боюнча талкуу, кароо-сынак (Гугл форма).	К.Сактановдун кыргыздын интеллигенттерин баяндаган «Маркумдар үнү» романындагы эл уулдарынын башынан өткөн ар кандай окуяларды чагылдырган чыгармасын окуп, аудиосун угуп кеңири маалыматка ээ болуу. Студенттердин кеп ишмердигинин окуу, угуу билгичтиктерин өнүктүрүүнү жүзөгө ашыруу. Чыгармадагы көөнө сөздөрдү, фразеологизмдерди, учкул сөздөрдүн маанисин чечмелеп талдоону үйрөнүү.	К.Сактановдун «Маркумдар үнү» чыгармасы боюнча талкууга активдүү катышса –2,5 упай Гугл формада берилген тесттин туура жообун белгилеп, алдынкы орун ээ болсо – 2,5 упай	5	21
2	Автордук чыгармалардын конкурсу	Автордук кече. Поэзия, кара сөз түрүндөгү чыгармалардын кечесин өткөрүү.	Эл алдында чыгып сүйлөөгө көнүгүү, чыгармачылык дараметин сыноо	Поэзия, кара сөз түрүндөгү чыгармаларды жазып, конкурска активдүү катышса – 4 упай	5	9
2-модуль						
3	Илимий макала	Адистик тема боюнча илимий макала жазуу, коргоо	Илимий макала жазууну үйрөнүү	Адистик темага байланыштуу кыргызча макала жаза алса – 8 упай	10	30

КОЛДОНУЛГАН АДАБИЯТТАР	
-------------------------------	--

	Негизги
--	---------

1	Абдылдаев Э. Азыркы кыргыз тили. -Б.: 1991.	китеп
2	Ашырбаев Т. Стилдик жана стилистикалык каталар. – Б.: 2002.	китеп
3	Ахматов Т., Ашырбаев Т. Иш кагаздары. Мамлекеттик тилде иш жүргүзүү. – Б.:2001.	китеп
4	Ашырбаев Т., Айтмамбетов А. Кеп маданияты. – Б.: 2004	китеп
5	Иш кагаздарын мамлекеттик тилде жүргүзүү. /Түз.: А. Исманкулова, Р. Солтобаева. Б.: «Кыргыз энциклопедиясы» башкы ред. – Б., 2016.	китеп
6	Кыргыз тилинин жазуу эрежелери: Соңку редакциясы / Кырг. Респ. Президентине караштуу Мамл. тил боюнча улут. комис. – Б.: 2013.	китеп
7	Каразакова З. Улуттук дөөлөттөр. – Ош, 2011. 1-2-китеп.	китеп
8	Карасаев Х.К. Кыргыз тилинин орфографиялык сөздүгү. Редколлегия. –Б., 2009. -640 б.	китеп

Электрондук окуулуктар		
------------------------	--	--

1. Азыркы кыргыз тили: фонетика, лексикология, морфология. Синтаксис -Б.: 2015
2. Акунова А., Раимбекова М., Карамендеева Ч. Азыркы кыргыз тили. Синтаксис: ЖОЖдун студ. үчүн. -Б.: 2010
3. Акунова А., Намазбеков О., Өмүрова А. Азыркы кыргыз тили. Фонетика: ЖОЖдун студенттери үчүн -Б.: 2001
4. Акунова А., Раимбекова М. Азыркы кыргыз тили. Лексика: ЖОЖдун студенттери үчүн -Б.: 2005
5. Акунова А., Чокошева Б. Азыркы кыргыз тили. Морфология: ЖОЖдун студенттери үчүн -Б.: 2009
6. Акматалиев А. Аалам кезип Айтматовдон салам айт... – Б.: 2012

1. avn.osu.kg/ftp/pub. 2. www.kabarat.kg 3. www.narod.kg 4. www.google.kg 5. www.google.ru 6. www.Wikipedia.org 7. kutbilim.kg 8. www.kirghuztili.kg 9. www.referat.ru

